

THEMADOCUMENT SAMEN-LEVEN IN HAVEN

Vernieuwing is nodig omdat Haven na ruim 40 jaar in een nieuwe levensfase terecht is gekomen. Steeds meer vastgoed en openbare ruimte moeten opgeknapt worden. Bovendien, de maatschappij is niet meer zoals die 40 jaar geleden was en ook dat vraagt om vernieuwing. De Visie voor 2040 is gemaakt door het Havenverbond in samenwerking met ruim 200 Havenaren. Sommige ideeën zullen exact uitgevoerd worden als beschreven staat, andere krijgen in de realisatie een andere vorm, maar dienen hetzelfde doel. De Visie fungeert als een stip op de horizon.

Deze Visie is een integraal verhaal: er is gebalanceerd tussen alle thema's die maken dat we in Haven

prettig leven en het gaat dus over samen-leven, winkels en voorzieningen, wonen en stedenbouw (ruimte).

Toekomstbestendigheid is de leidraad geweest voor ingrepen; logischerwijs zijn duurzaamheid, leefbaarheid en inclusiviteit in de Visie en de uitvoering belangrijke waarden.

De essentiële kwaliteiten van Haven zijn leidend geweest om Haven aantrekkelijk te houden voor huidige Havenaren en aantrekkelijker te maken voor nieuwe Havenaren en bezoekers.

Voor 'samen-leven' (welzijn, zorg, gezondheid, onderwijs, cultuur) zegt de Visie dat het cruciaal is dat

de betrokkenheid van Havenaren bij elkaar en het stadsdeel ook in de toekomst deel uitmaakt van het DNA van Haven, en sterker wordt. Voor 'winkels en voorzieningen' staat het vitaal krijgen van het Centrumgebied centraal, mede omdat dit een centrale ontmoetingsplek is en ook dé plek is van Havense identiteit. Voor 'wonen' is het adagium: meer verschillende woningen en meer woningen, in gemixte wijken. Op het vlak van stedenbouw dragen een Singelgracht, een Dijkpark, meer groenkwaliteit en een investering in vindbaarheid en bereikbaarheid bij aan verhoogde woon- en leefkwaliteit.

SAMEN-LEVEN IN HAVEN

Dit themadocument 'Samen-leven' schetst de kwaliteiten en obstakels in Haven. Hoe gaat het met Haven en haar Havenaren op het gebied van samen-leven in 2020? En hoe ziet dat eruit in 2040?

De essentie van Haven in onze optiek is in ieder geval vandaag en in de toekomst de kleinschaligheid en het ons-kent-ons-gevoel. Voor 2040 zien wij in Haven een gezond leefklimaat waar leren, werken en doen voor iedereen mogelijk is.

1. ANALYSE

Almere Haven is de oudste wijk van Almere. De eerste bewoners zijn pioniers die samen deze nieuwe stad hebben opgebouwd. Dit bijzondere karakter van Almere Haven is vandaag de dag nog altijd voelbaar. Het stadsdeel wordt regelmatig aangeduid als 'dorps' en heeft een heel andere sfeer dan de rest van de stad. In de loop van de jaren is Haven bovendien, net als heel Almere, uitgegroeid tot een multicultureel stadsdeel. Al deze kenmerken zijn ook terug te vinden in de manier waarop met elkaar wordt samengeleefd. Om een aantal specifieke welzijnszaken

bloot te leggen wordt in dit hoofdstuk een beeld van Haven in, met name, cijfers geschetst.

HOGEE LEEFTIJD BEHOEFT RELATIEF MEER ZORG

Bij het schrijven van een toekomstverhaal is het belangrijk de demografie van de wijken in ogenschouw te nemen. Zo is bijvoorbeeld 20% van de inwoners van Centrum Almere Haven ouder dan 65 jaar¹. De verwachting is dat dit percentage in de komende jaren sterk gaat stijgen, ook in de omliggende buurten. Almere Haven vergrijsd hiermee meer en sneller dan de rest van Almere (de prognose voor 2040 is 30%). Haven gaat ook te maken krijgen met de dubbele vergrijzing. Dit houdt in dat binnen het aandeel 65-plussers, ook het aandeel 80-plussers sterk toeneemt.

1 O&S gemeente Almere 2018

Het snelle stijgen van de leeftijd in Almere Haven brengt uitdagingen met zich mee, zoals langer thuis wonen en de zorg die daarbij komt kijken. Zo waren er in 2018 ongeveer 10.000 ambulanceritten in Almere Haven, waarvan 40% voor mensen boven de 65 jaar. Dit waren vooral zogenaamde cardiologieritten, en met name in Centrum Almere Haven, De Wierden en De Werven.

RELATIEF VEEL ARMOEDE

De buurten Centrum, De Werven, De Hoven en De Wierden scoren allemaal bovengemiddeld als het gaat om inwoners met een bijstandsuitkering. Het gemiddelde bruto-inkomen per inkomensontvanger is €20.000 tot €30.000 per jaar, 44-50% van de inwoners heeft een laag inkomen (behorend tot de 40% personen met het laagste inkomen)². Almere Haven kent meer huishoudens met problematische schulden (21,5%) dan het landelijk gemiddelde (20%). Verder is 40-50% van de inwoners van Almere Haven lager opgeleid en varieert het aantal gescheiden personen van 11-15%³.

RELATIEF MATIGE GEZONDHEID

De buurten in de binnenring scoren t.o.v. de rest van Almere slecht op het gebied van eenzaamheid (46-50%) en het risico op een angststoornis of depressie (46-49%)⁴.

43% van de Havenaren voldoet aan de beweegnorm tegenover 63% landelijk, 53% heeft te kampen met overgewicht⁵. Almere ervaart over het algemeen meer geluidshinder dan gemiddeld, en dan in het bijzonder geluidshinder veroorzaakt door de burens (31%)⁶. In Almere Haven zal dit, gezien het type bebouwing en de bevolkingssamenstelling, niet anders zijn.

BEHOEFTE AAN PLEKKEN VOOR BESCHERMD WONEN EN AAN ZELFSTANDIG WONEN-PLEKKEN MET BEGELEIDING EN (TIJDELIJKE) OPVANG EN/OF TIME-OUT PLEKKEN IN DE WIJK

Omdat meer en meer zorg in en bij huis geregeld moet worden, levert dit specifieke vragen rond wonen op. In Haven is bovendien behoefte aan een ander soort huisvesting dan het huidige aanbod. Er is vraag naar meer kleinere woningen en eventueel woningen met gedeelde woonvormen. Ook is een grotere mix van sociale huurwoningen gewenst, verdeeld over alle wijken van Almere Haven.

De gemeente heeft de opdracht om de instroom, doorstroom en uitstroom met betrekking tot beschermd wonen in de stad te regelen. Uit de meest recente Monitor Beschermd Wonen (Flevoland 2019) blijkt het volgende: bij meer cliënten blijken doelen op het gebied van pas-

2 CBS in uw buurt, 2015

3 CBS 2015

4 Gezondheidsmonitor GGD Flevoland 2016

5 Gezondheidsmonitor GGD Flevoland 2016

6 Infographic Gezonde Leefomgeving Flevoland, 2019

sende dagbesteding, en in het bijzonder het vinden van een baan, behaald te zijn dan eerdere jaren. Dit is een positieve ontwikkeling.

In 2019 verwachten iets meer cliënten, binnen de duur van de huidige beschikking en binnen een jaar tijd, uit te kunnen stromen uit Beschermd Wonen. Er lijken bij deze cliënten ook vaker stappen te zijn gezet om deze uitstroom te realiseren. Met betrekking tot de huisvestingsbehoeften na uitstroom, geven cliënten aan vooral behoefte te hebben aan zelfstandig wonen met ambulante begeleiding. Hierbij is na uitstroom ook ondersteuning nodig (m.n. op de leefgebieden GGZ, financiën en werk en opleiding). 76% van de cliënten die een voorkeursgemeente hebben genoemd voor na uitstroom, geeft aan in dezelfde gemeente te willen wonen als waar ze momenteel in Beschermd Wonen verblijven.

De groep binnen Beschermd Wonen waarbij weinig tot geen zicht is op uitstroom, en de begeleiding vooral gericht is op het voorkomen van achteruitgang, blijft stabiel (37%). Voor deze groep lijkt een voorziening zoals Beschermd Wonen ook in de toekomst nodig. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de plannen voor een nieuw zorglandschap en de transformatie naar wonen in de wijk.

Bewoners met geestelijke gezondheidszorg-problemen blijven vaker thuis wonen (invoering Wet verplichte GGZ vanaf januari 2020). Verder zijn in Almere/Flevoland harde afspraken gemaakt om 50% van de jongeren die nu beschermd wonen, te laten uitstromen⁷. Ook moet vanaf januari 2022 voorzien zijn in een extra uitstroom van een derde van de bewoners met geestelijke of verslavingsproblemen⁸. Vanaf 2020 stromen jaarlijks 330 cliënten uit naar zelfstandig wonen (met ambulante zorg), als er voldoende woningen zijn (met ambulante zorg). Wat al wel geregeld is, is het sturen van de plaatsing. In de loop van 2020 hebben de woningcorporaties de mogelijkheid om cliënten die uitstromen uit Beschermd Wonen direct te bemiddelen. Hiermee kan gestuurd worden op een evenwichtige spreiding van deze cliënten. Dit is zowel in het belang van de uitstromer, om zijn of haar integratiekansen te vergroten, als in het belang van omwonenden. Dit vraagt ook om een goede begeleiding vanuit de sociale partners en de gemeente. Sociale partners geven een goed beeld van de verwachte uitstroom en de huisvestingsbehoefte die past bij deze uitstroom. Corporaties en andere vastgoedeigenaren kunnen vervolgens sturen op hoe, waar en wanneer gehuisvest kan worden.

Het vinden van voldoende passende huisvesting blijft een groot knelpunt. Problemen omtrent het verkrijgen van urgentie, beperkte financiële middelen en de psy-

7 Transformatie-afspraken consortium Jeugdhulp met Verblijf 2019-2022, Gemeente Almere.

8 Notitie Knelpunten realiseren woon-zorg, Gemeente Almere, 2019

chische kwetsbaarheid van de doelgroep spelen hierbij ook een rol. Er dienen meer doorstroommogelijkheden en passende huisvesting, voor met name kwetsbare jongeren, gecreëerd te worden. Voor deze groep dient vooral goedkoop gebouwd te worden. De kwaliteit van de woningen en het type woningen moeten aangepast worden aan waar de bewoner behoefte aan heeft. Hierbij dient het uitgangspunt te zijn dat ieder mens recht heeft op huisvesting. Over de precieze invulling hiervan dient doorlopend overleg te zijn tussen de betrokken zorg- en vastgoedpartijen.

GROEN EN RECREATIE

Almere Haven heeft veel groen, dit is positief en wordt ook hooggewaardeerd door de bewoners. Een groot deel van dit groen is echter niet functioneel en wordt daardoor niet regelmatig gebruikt voor recreatie en beweging. De inrichting nodigt vaak niet uit tot verblijf en recreatie. Bewoners geven aan mogelijkheden te missen om samen te komen in het openbaar groen, bijvoorbeeld door het gebrek aan bankjes en picknicktafels. Ook is er te weinig uitdaging voor kinderen door beperkte speel-mogelijkheden en verouderde speeltoestellen.

Het centrumgebied is het maatschappelijk brandpunt van Haven, maar is nu een plek met relatief veel sociale (on)veiligheid. Het centrumgebied heeft veel last van leegstand. Ook zijn er veel 'dode' achterkanten en is de

verlichting mager. Dit weerhoudt mensen ervan om bijvoorbeeld in de avond Corrosia te bezoeken. Een vitaal en levendig winkelgebied nodigt uit tot ontmoeting en activiteiten, dit bevordert de sociale cohesie in een gebied.

2. KANSEN VOOR ALMERE HAVEN IN 2040

FYSIEKE GEZONDHEID

In het Nationaal Preventieakkoord, gesloten in het najaar van 2019, zijn preventiedoelen opgesteld voor roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik in 2040. Deze doelen bieden mooie uitgangspunten voor Almere Haven, vooral op het gebied van het verminderen van overgewicht en het verminderen van roken. Het doel is dat in 2040 geen enkele jongere nog rookt en minder dan 5% van de volwassenen. Om dit te bereiken is onder andere afgesproken dat in 2025 alle speeltuinen en sportverenigingen rookvrij dienen te zijn⁹.

Voor het verminderen van het aantal mensen met overgewicht (streefpercentage: maximaal 38% van de volwassenen heeft overgewicht in 2040) wordt vooral ingezet op het stimuleren van beweging door fietsen en wandelen. Dit zijn laagdrempelige manieren van bewegen die daardoor door veel mensen gemakkelijk uitgevoerd kunnen worden. Het vele groen in Almere Haven biedt optimale kansen voor het stimuleren van fietsen en wandelen.

9 Rijksoverheid preventieakkoord 2019

De wandel- en fietspaden langs de voorgestelde Singelgracht (zie themadocument Ruimtelijk domein) stimuleren precies de laagdrempelige beweging die zo hard nodig is.

Groen draagt bij aan algemeen welbevinden en leefbaarheid in een wijk én het vermindert Urban Heat Islands. Dit is momenteel niet een groot probleem in Almere Haven, maar er dient voorkomen te worden dat dit met de herontwikkeling wel ontstaat¹⁰.

Het vele groen biedt ook uitgelezen mogelijkheden voor het creëren van stimulerende, avontuurlijke speelplekken voor kinderen. Dit past binnen de bestaande visie van de Gemeente Almere op avontuurlijk spelen en gezond bewegen¹¹. Hierbij moet wel voldoende rekening gehouden worden met recreatiemogelijkheden voor ouders en er moet ruimte zijn voor ontmoeting, bijvoorbeeld door het plaatsen van picknicktafels. Op looproutes moeten voldoende mogelijkheden zijn om te zitten, om het ook voor ouderen mogelijk te maken deze routes te gebruiken. De bankjes moeten daarom geschikt zijn voor de beoogde doelgroep (niet te laag en met armleuningen). Deze ingrepen zijn relatief gemakkelijk, op korte termijn te realiseren en dragen bij aan het creëren van een gezondere leefomgeving.

Ook kan gedacht worden aan het inrichten van een

zogenaamde Kwiekroute, een beweegroute met zeer laagdrempelige maar aantrekkelijke beweegoefeningen in de openbare ruimte, gebruikmakend van straatmeubilair. Deze beweegroutes kunnen goed gerealiseerd worden in combinatie met de te ontwikkelen Singelgracht of juist in de richting van het centrumgebied of het Dijkpark. Door dit soort ingrepen worden deze gebieden aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen en voor verschillende tijdsbestedingen zoals bewegen, ontspannen en ontmoeten.

Wel dient er een gedegen verlichtingsplan te komen in het centrumgebied, om bewoners voldoende veiligheidsgevoel te geven om ook daadwerkelijk van die vernieuwde buitenruimte gebruik te maken.

Binnen het creëren van een gezonde leefomgeving zou ook (opnieuw) de mogelijkheid van een zwembad in Almere Haven meegenomen moeten worden. Zwemmen is een effectieve manier van bewegen en vanwege de lage belasting voor veel doelgroepen geschikt. Verder is het, met het oog op de veiligheid in het waterrijke Almere Haven, zeer wenselijk om mogelijkheden voor zwemles in de lokale omgeving te hebben. Er wonen verscheidene doelgroepen in dit stadsdeel waarvoor je de drempel voor het nemen van zwemlessen (zoals kosten van vervoer) niet onnodig wilt verhogen. Dit hoeft geen gemeentelijke

10 Klimateffectatlas 2019

11 Visie Samen op avontuur, 2019

aangelegenheid te zijn. Ook het potentiële doelgroepenbad dat wellicht naar aanleiding van een burgerinitiatief (met financiële steun van de gemeente) in het leegstaande pand tegenover Redewaard in de Kerkstraat komt, zou goed in deze behoefte kunnen voorzien.

In het kader van de aankomende implementatie van de Omgevingswet en bijbehorende Omgevingsvisie en Omgevingsplannen, is het verstandig nu al na te denken over het gezondheidsbeleid bij het herinrichten van de openbare ruimte. Met deze wet wordt het namelijk gemakkelijker voor gemeentes om gezondheid mee te laten wegen bij bijvoorbeeld de afgifte van vergunningen. Bij de herinrichting van het centrumgebied van Almere Haven, waarbij ook de horeca een plaats zal krijgen, dienen daarom weloverwogen keuzes gemaakt te worden over het type aanbod dat toegestaan wordt. Dit om te voorkomen dat er een overaanbod van ongezond voedsel ontstaat. Doordat er met deze wet meer ruimte komt voor initiatief van bewoners, kan het voor de bewoners van Almere Haven ook gemakkelijker worden om zelf met (gezonde) verbeteringen voor hun leefomgeving te komen.

Bij alle ontwikkelingen in de openbare ruimte en bij openbare gebouwen, dient rekening gehouden te worden met de toegankelijkheid hiervan in brede zin. Hierbij kan gedacht worden aan de fysieke toegankelijkheid voor mensen met een beperking, maar ook van mensen die laaggeletterd zijn. Het zou dus zeer raadzaam zijn om deze doelgroepen intensief te betrekken bij de ontwikkeling van de plannen.

NIET IEDEREEN REDT HET ZELF

Een behoorlijk aantal mensen in de maatschappij, en dus ook in Haven, is langdurig niet in staat om voor voldoende eigen inkomen te zorgen. Het is niet reëel om iedereen financieel zelfredzaam te laten zijn maar je wilt dit wel kunnen aanbieden. Een wijk moet daarvoor voldoende en effectieve mogelijkheden hebben; een zogenaamde effectieve basisstructuur. Deze basisstructuur biedt mensen via verschillend aanbod de mogelijkheid om 'iets' te doen in de maatschappij en/of met werk in hun eigen inkomen te voorzien.

Het heeft de voorkeur, waar dat mogelijk is, dat mensen slechts tijdelijk geheel financieel afhankelijk zijn van ondersteuning, omdat dit voor de gemeente kostbaar is. Bovendien wil ieder mens graag iets betekenen in de maatschappij; dit is de basis voor sociale verbanden. Het creëren van meer (financiële) zelfredzaamheid loopt dan ook als een rode draad door de gehele Visie.

SOCIAAL STERKE SAMENLEVING

Almere Haven is een stadsdeel met sterke sociale netwerken. Omdat verschillende generaties veelal in Almere Haven zijn blijven wonen, blijven deze sterke netwerken hier makkelijker in stand dan op andere plekken van de stad. Echter, een sociaal sterk Almere Haven is geen vanzelfsprekendheid. Enkele voorbeelden om dat te onderbouwen:

- Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft onderzoek gedaan naar het aantal potentiële informele hulpverleners (mantelzorgers en vrijwilligers) in de

loop der jaren. Waren er in 1975 nog 30 potentiële mantelzorgers en vrijwilligers per 85-plusser, in 2015 waren dat er nog 15 en de verwachting is dat dit aantal daalt naar 6 in 2040¹².

- Eén op de vijf scholieren tussen de 12 en 16 jaar groeit op met een langdurig zieke naaste; 3% van hen verleent intensieve hulp. Veel jonge mantelzorgers ervaren de zorgsituatie als heel normaal en ondervinden geen problemen. Maar opgroeien met zorg kan ook heel zwaar zijn. Jonge mantelzorgers hebben in vergelijking tot leeftijdsgenoten meer gezondheids- en psychische klachten en maken meer gebruik van professionele hulp¹³.
- Tijdens een achter-de-voordeur-onderzoek in De Wierden van De Schoor en De Alliantie, gaven bewoners aan dat het aantal verhuisbewegingen binnen de appartementencomplexen hoog is en dat het daardoor lastig is een relatie met de burens op te bouwen. Ook gaven zij aan dat het aantal bewoners met een ‘rugzakje’ steeds hoger was geworden. Wel lijken het vaak slechts enkele bewoners of huishoudens per complex te zijn die voor overlast zorgen. Voor de huishoudens die in dit onderzoek aangaven een verhuisbehoefte te hebben (21%), was veiligheidsbeleving vrijwel altijd een factor die meespeelde. De meldingsbereidheid was echter laag¹⁴. Dit onderzoek geeft aan dat er blij-

vend geïnvesteerd dient te worden in de leefbaarheid in Almere Haven.

Om ook in de toekomst een sociaal sterke samenleving te behouden, is het van belang dreigende problematiek vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Een integrale straat aanpak biedt professionals de mogelijkheid om goed zicht te krijgen op wat er speelt in de wijk. Het biedt opbouwwerkers een handvat om een relatie op te bouwen met wijkbewoners. Zij signaleren vroegtijdig waar het niet goed gaat en kunnen preventief actie ondernemen, samen met de bewoners. Aan buurtbewoners met minder sociale vaardigheden kan ondersteuning worden geboden.

Het is belangrijk dat mensen gemakkelijk met elkaar in contact kunnen komen, zodat nieuwe informele contacten en netwerken ontstaan. Ontmoetingsplekken in de wijk, de zogenaamde buurthubs, kunnen hierbij helpen. Dit kunnen buurtcentra zijn, maar niet persé. Wat wenselijk is, zijn multifunctionele locaties die door en voor de buurt ingezet worden. Waar mogelijk, is dit een combinatie van ontmoeting, bedrijvigheid, extra zorg en werkervaringsplekken. Zo’n buurthub kan bijvoorbeeld een logeerkamer huisvesten voor een mantelzorgend familielid uit een andere

12 Trendrapportage VMCA 2019

13 SCP November 2019

14 De Kornwierde Almere-Haven. Een preventieve wijkscan; achter de voordeur in De Wierden. De Alliantie en De Schoor 2019.

stad. Of de speciaal ingerichte logeerkamer wordt juist gebruikt voor zieken die niet thuis kunnen verblijven maar zo niet de buurt uit hoeven. De buurthub kan ook een gedeelde computer- en leeskamer hebben, een plek waar lokaal geproduceerd eten te koop is, een uitvalsbasis voor wijkverpleging, welzijnswerk en politie, een werkplek voor een kunstenaar et cetera. De creatie van een paar 'openbare' plekken, en het gebruik hiervan te laten ontstaan op basis van behoeften en wensen van omwonenden, kan een bijdrage leveren aan een netwerk in de wijk. De buurthubs zouden goed onderdeel kunnen zijn van de voorgestelde Singelgracht, maar ook in wijken, zoals het Centrum, kunnen buurthubs een belangrijk knooppunt vormen. De financiering en het eigenaarschap van zo'n hub behoeft uitwerking, door zowel bewoners als professionele organisaties.

PLAATS VOOR IEDEREEN

Voor het omgaan met, en het een plek geven van, personen met verward en overlastgevend gedrag, waarvan de verwachting is dat deze de komende jaren steeds meer in woonwijken gaan wonen, zal intensief moeten worden samengewerkt met de betrokken behandelinstanties, GGD, welzijn en politie. Hierbij moet een duidelijke casemanager aangewezen worden, die de regie op zich neemt (één gezin, één aanpak).

Voor het hoge aantal personen in Almere Haven met een laag inkomen of bijstandsuitkering, is het wenselijk in te zetten op het creëren van laagdrempelige werkvoorzieningen en het verminderen van overerving van armoede.

Om dit te bewerkstelligen, moeten betrokken organisaties op een andere manier met elkaar gaan samenwerken; meer integraliteit en ontschotting van geldstromen van het rijk en de gemeente. Op deze manier maakt Almere Haven meedoen mogelijk voor haar inwoners. Ook de Vroeg Eropaf aanpak hoort bij de mogelijkheden om vroegtijdig in te grijpen bij het ontstaan van armoede in gezinnen en dient dus voortgezet te worden, evenals de andere interventies en aanpakken die opgenomen zijn in de Nota Armoede en Schulden van de Gemeente Almere. In de nieuwe Nota Armoede en Schulden, die medio 2021 vastgesteld zal worden, kan specifieke aandacht aan Almere Haven geschonken worden.

Pionieren zit in het DNA van Haven, het zelf aanpakken van zaken is karakteristiek voor Havense buurten. Dit is waardevol en moet gekoesterd worden. Met het ontstaan van een hele nieuwe generatie Havenaren is het echter niet vanzelfsprekend dat het pionieren en die daadkracht voor de wijk overeind blijven. Ook in het licht van de aanwezige schuring tussen burgers en instituties, zijn mensen, middelen en nieuwe organisatievormen nodig. Havenaren hebben bijvoorbeeld veel ideeën maar de weg naar de gemeente blijkt vaak lastig te vinden. De gemeente zou meer ruimte kunnen geven aan Havenaren om initiatieven op te zetten. Bijvoorbeeld door het oprichten van een Havenfonds (zie verderop in dit document). Een woningcorporatie heeft bijvoorbeeld baat bij het verzorgen van gemeenschappelijke ruimtes door bewoners en hun bureaus. Dat kan een zetje krijgen door hier een vergoeding of tegenprestatie tegenover te stellen.

Het investeren in mensen, organisatievormen en middelen die maken dat Havenaren zin krijgen om zelf zaken op te pakken en zich daarin ondersteund voelen, geeft Haven veel eigen draagkracht, waar dat voor instituties niet meer waar te maken is.

Dit gezegd hebbende over een sociaal sterke samenleving, is het doel van de Visie om van Almere Haven een gebied te maken met een mix van inwoners met verschillende draaglast en -kracht. We willen een collectieve, gezonde beweging stimuleren waarbij mensen uitgenodigd en uitgedaagd worden elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte.

DE MEERGRONDEN

Het is de keuze om De Meergronden te behouden in het Centrumgebied, om meerdere redenen. Ten eerste is het behoud van de middelbare school in het centrum van Almere Haven van grote betekenis voor de levendigheid in het centrum en geeft het ruimte aan de jeugd. Het is noodzakelijk een jongere groep inwoners aan het stadsdeel te binden om een evenwichtige(re) bevolkingsopbouw te creëren. De mogelijkheid om in het eigen stadsdeel naar school te gaan, geeft jongeren veelal een sterkere band met de omgeving waardoor ze wellicht eerder geneigd zijn (bij voldoende geschikte woonruimte) om zich later ook hier te vestigen. Op dit moment gaat meer dan 50% van de jongeren die in Haven woont naar De Meergronden en kiest ook een deel van de jongeren uit andere stadsdelen voor deze school, wat positief is voor Haven.

Ten tweede creëert de school sociale binding (de dorpsfeer die we willen behouden). Door meerdere functies toe te voegen aan het gebouw van de Meergronden, worden er verbindingen gelegd met het centrum. Zo zou de mediatheek van de Meergronden bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden als het te druk is in de bibliotheek in Corrosia terwijl (jonge) ondernemers de ruimte gebruiken als flexwerkplek. Verder kunnen functies als jongerenwerk, zorg, cultuur en groenvoorziening een plek krijgen binnen het gebouw of in de naaste omgeving. Bepaalde functies leggen een directe link met het onderwijs. Ook grotere ruimtes zoals de aula en de gymzaal kunnen een centrale functie in de wijk krijgen, bijvoorbeeld voor vergaderingen en sportverenigingen.

De rest van de kavel is in te richten met woningen voor bijvoorbeeld starters en ouderen, waarbij ook een link naar het onderwijs gemaakt kan worden. Tot slot kan gedacht worden aan ruimte voor groene ontmoetingsplekken op de kavel.

En als laatste genereert een school in het centrum van Haven enige extra omzet in de vorm van pauze-bestedingen van leerlingen en dagelijkse boodschappen door personeel van de school.

LEREN/WERKEN VOOR JONGEREN

Het lijkt soms een onontkoombaarheid voor kinderen die opgroeien in armoede dat zij in hun verdere leven dezelfde ervaring hebben met geld. Dat wil je graag aan de basis doorbreken en investeren in een nieuwe generatie die financieel sterker in de maatschappij staat.

We zien een kans in het realiseren van een innovatieve

leer/werkomgeving in het centrumgebied, specifiek voor jongeren: jonge Havenaren worden direct ingezet voor werk dat in Haven gewenst is, en krijgen daarvoor een opleiding op maat. Het doel is om de jongeren te laten uitstromen richting ondernemerschap en richting andere vormen van betaald werk. Het idee is dat dit door een combinatie van direct belanghebbenden, zoals bedrijven en een onderwijsinstelling, met ondersteuning van de gemeente, wordt gedragen. Welzijnswerk kan een verbindende rol spelen. Het behoeft een goede uitwerking om tot een duurzame en waardevolle organisatie te komen die deel uitmaakt van de leer-werk-structuur in Haven.

EEN WIJKONDERNEMING

In het Haven van 2020 bestaan al diverse initiatieven voor bedrijf-achtige organisaties die zich nuttig maken in de Havense maatschappij. Het idee is om deze initiatieven te supporten en om richting 2040 een voedingsbodemp te creëren voor meer van dit soort initiatieven. De wijkonderneming is te omschrijven als een kleine platformorganisatie die als motor achter de verschillende initiatieven staat. De wijkonderneming ondersteunt initiatieven van Havenaren met de organisatie en financierings- en communicatiezaken. Ook stimuleert zij actief nieuwe initiatieven en is eigenaar van een website – een soort ‘Google voor Haven’ – die met actuele informatie laat zien wat er allemaal in organisaties gebeurt en georganiseerd wordt. Kortom, het wijkbedrijf is een platform voor kleinschalige diensten die op diverse locaties in Haven ontstaan vanuit Havenaren voor hun buurtgenoten. Denk aan een reparerochtend voor kleine elektronica, een buurttaxi naar

en van De Haak of de vrijdagmarkt, brei-les aan jongeren, een tuinservice voor ouderen, et cetera, et cetera. De wijkonderneming moet mensen in staat stellen laagdrempelig en met wisselende tijdsbesteding iets waardevols te doen in Haven én daar een vorm van beloning voor te ontvangen. Dit is geen doorsnee onderneming is, maar een organisatie met maatschappelijke waarde, waar ook geld wordt verdiend.

THEMA'S VOOR VERBINDING EN EIGENHEID

Voor zowel de leer/werkomgeving als de wijkonderneming, is het idee om bij voorkeur focus aan te brengen op enkele specifieke thema's die voor de toekomst en voor Haven relevant zijn. Dit zijn: zorg, duurzaamheid, digitalisering en kunst & cultuur.

Gezien de leeftijdsopbouw van Haven en het relatief hoge percentage sociale huurwoningen, is het aannemelijk dat in Haven bovengemiddelde kans is dat er huishoudens zijn waar iets van zorg nodig is. Om die reden is het zinvol dat ‘zorg’ een thema van aandacht is. Het motief voor de keuze van het thema ‘duurzaamheid’ is dat de circulaire economie in Haven op De Steiger al een plek heeft en dat de grootschalige renovatie en de duurzame ontwikkeling van de Singelgracht leiden tot meer bedrijvigheid op dit thema. Het thema ‘kunst en cultuur’ is van oudsher al iets waarmee Haven zich profileert en dat blijft ook zo. Tenslotte wordt het thema ‘digitalisering’ hieraan toegevoegd als eigentijds thema, dat zeker in combinatie met de eerdergenoemde thema's bijdraagt aan een specifiek profiel van Haven dat kansen op bedrijvigheid kan verhogen.

HEFT IN EIGEN HANDEN, EEN HAVENFONDS

Meer ruimte voor eigen initiatief is bij uitstek iets dat onder Havenaren zelf moet ontstaan, maar dat van Havenverbond-leden actieve verwelcoming vraagt. Een concrete manier om meer eigen initiatief te stimuleren is om met een Havenfonds geld te steken in door Havenaren voorgestelde investeringen in Haven. Dat fonds kan worden opgebouwd door een paar euro per Havenaar vanuit de gemeentebelasting te combineren met particuliere fondsen. Jaarlijks kan er een oproep zijn voor ideeën; van een kunstwerk, tot startkapitaal voor een maatschappelijk bedrijf, afhankelijk van de criteria. Deze ideeën worden gepitcht en Havenaren kunnen per straat aangeven wat het idee van hun voorkeur is, waarna de winnaar het geldbedrag ontvangt en aan de slag kan.

Nog een heel ander idee om eigen initiatief en betrokkenheid te verwelkomen is om bewoners zelf een prioritering aan te laten brengen voor grote aanpassingen in de buitenruimte, zoals fietspadverlichting of een extra weg of de aanleg van een rotonde. In een webomgeving, 'Buitenruimte-website', kunnen zij ideeën inbrengen en kan de gemeente beschikbaar budget bekend maken, waarna Havenaren zelf prioriteit kunnen geven aan ingrepen. Dit vereist niet veel tijd van burgers en laat hen wel meer zelf invloed uitoefenen op hun directe omgeving.

PRIORITEITEN VOOR DE KOMENDE 5 JAAR

Een aantal zaken zou bij voorkeur de komende jaren verder uitgewerkt en opgepakt moeten worden. Dat zijn, in willekeurige volgorde:

HAVENFONDS. Om Havenaren zelf meer zeggenschap te geven over hun omgeving en ze uit te dagen en te faciliteren om eigenaarschap te pakken, zou de mogelijkheid voor dit fonds onderzocht moeten worden. Het gaat hierbij niet om grote bedragen maar om kleine aanzetten die de betrokkenheid van bewoners bij de wijk vergroten.

WIJKONDERNEMING. In Haven is veel potentie voor bedrijvigheid, veel inwoners zijn bezig met kleine projecten en proberen op deze manier iets op te zetten. Dit kan versterkt worden door een platform dat richting geeft aan initiatieven en deze waar mogelijk aan elkaar koppelt. Veel mensen willen iets betekenen voor hun wijk en tegelijkertijd zelf actief bezig zijn. Met een wijkonderneming kunnen vraag en aanbod beter bij elkaar gebracht worden en bewoners ondersteund worden in het vormgeven van hun plannen en ideeën. Dit draagt bij aan een krachtige wijk waar veel contact is met elkaar en bewoners hun ideeën zo goed mogelijk kunnen uitvoeren.

WONEN-ZORG/WELZIJN STURING. Op het gebied van wonen en zorg zal blijvend overleg plaats moeten vinden tussen de betrokken partijen en dient goed gekeken te worden naar het veranderende zorglandschap, zowel op het gebied van zorgvraag als qua organisatie. Het gaat hierbij om kwetsbare inwoners, zowel ouderen met een

(medische) zorgvraag alsook (jong)volwassen met een 'rugzakje'. Op het gebied van welzijn dienen integrale samenwerkingen vormgegeven te worden, zodat gekomen kan worden tot een sluitende aanpak om de uitdagingen in de Havense wijken het hoofd te kunnen bieden. Het gaat hierbij zowel om armoedeproblematiek als overlast en andere sociale problemen. Deze issues vragen een aanpak die vrij is van schotten en waarbij disciplines en organisaties elkaar via korte lijnen weten te vinden.

LEER-WERKCENTRUM VOOR HAVENSE JONGEREN. Havense bedrijven en een onderwijsorganisatie moeten de handen ineen slaan voor een innovatief centrum dat drie vliegen in één klap slaat in Haven: uitvoering van werk dat in Haven voorhanden is, door jongeren die on-the-job onderwijs en begeleiding daarvoor krijgen, en die daarmee een basis krijgen om financieel zelfredzaam te zijn.